

Utdrag ur Levnadsberättelse av Linus Lundgren, publicerad med tillstånd av Ulf Finér i Hässleholm som ordagrant dokumenterat följande från intervju med Linus. Utdraget berör Linus tid i Edshult.

När man är gammal och tänker tillbaka på gångna år. 1894 är mitt födelseår går tankarna tillbaka till hur det var i vårt gamla Sverige. Det var då fattigdom och armod av stora mått. Jag skall nämna något om mitt hem, mitt barndomshem. Det var ett torp på en större gård som hette Kidanäs i Edshults socken, torpet hette Sjövikén. Där tillbringade jag mina första levnadsår och som tredje av fem syskon. På den tiden gällde det att var nöjd med det lilla. Varken jag eller mina syskon ägde således någon köpt leksak under hela vår barndomstid. Våra leksaker bestod istället av gran- och tallkottar. Med hjälp av dessa kunde vi leka att vi var bönder och kottarna var djur av olika slag. Så började jag så småningom i skolan.

Jag gick två år i småskolan och fyra år i folkskolan. Läraren var mycket sträng, det var knappast någon skoldag utan att barnen fick stryk. Självt hade jag inte så värst ont av honom, men rädd för honom var jag varje skoldag. När jag läste för prästen i Edshults kyrka var jag glad att prästen var i motsats till läraren, han var snäll och vänlig. Jag skall också skriva något om Kyrkoskolan i Edshult, den bestod av två salar, en för småskola och en för folkskola. Den låg i den s k sockenstugan och i huset intill fanns fattigstugan.

Denna bestod av två stora rum men en öppen spis i vardera rummet, i varje rum var tio åldringar placerade. Deras sängar stod i en rad utmed väggarna, under sängarna förvarade var och en sina tillhörigheter. På spishällen var det fullsatt med kaffekokare, stekpannor och grytor. Alla kokkärl var försedda med fötter. Fattigstugan var ett kärt tillhåll för oss skolbarn. Vi tyckte det var så roligt att se dessa gamla utslitna människor i sitt eländiga tillstånd. Vi trodde ju i vårt barnliga oförstånd att så skulle det vara när man är gammal och ej längre orkade tjäna sitt levebröd.

Vi skolbarn var också ute och lekte på rasterna. En gång hände det en olycka, det var en liten flicka som skadade en fot så illa att hon blev liggande och skrek. Alla barnen blev rädda och sprang därifrån, jag stannade emellertid kvar och försökte trösta henne. Till slut tog jag henne i famnen och bar in henne till lärarinnan. Hon blev min lilla fästmö från den dagen, vi var sedan de bästa vänner under hela min skoltid. Hon hette Linnéa och många gånger hade hon god mat med sig till skolan som jag fick av henne.

Kidanäs var den största gården under Edshults socken cirka 200 tunnland, de mesta skogsmark och arealen var cirka 100 tunnland och till gården hörde fyra torpställen samt ett flertal backstugor. På Kidanäs mark låg Edshults kyrka samt den lilla byn däromkring. Ägaren till godset var en stor kommunalman för hela socknen, han var kantor, folkskollärare och skolråd m m. De var herrskap och hade ett hem av hög klass efter dåtida förhållanden. Jag skall i detta sammanhang nämna något om julen och förberedelserna på Kidanäs. Det bakades bröd och vetebröd i massor, ett ungdjur och två stora grisar slaktades. Man gjorde massor av syltor och korv och dessutom bryggdes det en mängd av enbärdricka. Dagen före julafton sändes en av drängarna samt en av döttrarna på gården men ett lass av julmat ut till de fattiga i socken. På julaftonen var alla manliga som hade arbetat på gården inbjudna att doppa i grytan. Det var cirka 25 - 30 personer. Det var stor fest och den varade från klockan 12 till klockan 17 på julaftonen. De tre döttrarna skötte om så att alla fick äta och dricka så mycket det orkade, allt detta i det stora köket. Därefter drack man kaffe i salen där julgranen tändes. Jag har nämnt något om det förnämliga hemmet i Kidanäs under kantor Jonssons tid.

I kyrkbyn bodde en kvinna med tre minderåriga barn, när den äldsta dottern skulle börja skolan begärde modern skor till flickan, vilket också beviljades av fattigvårdsstyrelsen samtidigt beslutade den att alla tre barnen skulle säljas på auktion, när modern fick underrättelse om det blev hon alldeles nedbruten. Hon gick till fru Jonsson i Kidanäs och beklagade sig. Fru Jonsson som var godheten själv i stora mått sa till då till den förgråtna kvinnan "vi har ett rum och ett kök i drängstugan, jag skall tala med min man när han kommer hem från skolan så kanske vi kan ordna så att du kan flytta hit med dina barn". Vi behöver hjälp med mjölkning och dessutom behöver jag hjälp i köket så du kanske kan arbeta här hos oss och ha barnen kvar. Hjälp med kläder till barnen kan du väl få av socken. När han sedan kom hem från skolan och hon började tala om kvinnan och hennes minderåriga barn så sa han till frun "att har du lovat henne husrum och arbete så får det bli som du sagt, jag skall se till att barnauktionen blir inställd". Detta var den sista gången som barnauktion var aktuell i Edshults socken och ägde rum 1901. Då var jag då sju år. Hilda bodde där med sina barn under hela skoltiden.